

Federal Ministry for the
Environment, Nature Conservation
and Nuclear Safety

Зэрлэг ан амьтдын шилжих хөдөлгөөн болон нүүдлийн замд Төв Азийн уул уурхайн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаанаас үзүүлэх сөрөг нөлөөлийг бууруулах тухай уулзалт

ХБНГУ-ын Вилм арлын Байгаль хамгаалах олон улсын академи
2013 оны 6 дугаар сарын 20-24-ны өдөр

Санал, зорилгын Тунхаглал

Монгол, Казакстан, Киргизстан болон ХБНГУ-ын Засгийн газруудын төлөөллүүд, Зэрлэг амьтдын нүүдлийн зүйлүүдийг хамгаалах тухай олон улсын конвенц, шинжлэх ухааны институтууд болон ТББ-үүд мөн энэ салбарын эрдэмтэд доорх сэдвүүдийн дагуу хэлэлцлээ:

1. Төв Азийн бүс нутаг дахь уул уурхайн үйлдвэрлэл болон дэд бүтцийн хөгжил мөн түүний туурайт амьтдын шилжих хөдөлгөөн болон нүүдлийн замд үзүүлэх нөлөөлөл; үүндээ Монгол, Казакстан, Киргизстан зэрэг улсуудад онцгой анхаарал хандуулах;
2. Одоогоор хүчин төгөлдөр хэрэгжиж буй холбогдох үндэсний болон олон улсын дүрэм, журам, стандартууд, тэдгээрийг хэрэгжүүлэх болон хэрэгжилтийг идэвхижүүлэх арга зам болон шаардлагууд;
3. Олон улсын туршлага болон сайн туршлагын жишээнүүд мөн одоогоор хэрэгжиж буй нөлөөллийг бууруулах, офсет, нөхөн төлбөрийн арга хэрэгслүүд болон боломжит шийдлүүд;
4. Уг шийдэл болон нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээнүүдийг үр дүнтэй хэрэгжүүлэхэд хэрэгтэй байгаа болон саад болж буй гол хүчин зүйлүүд;
5. 2014 онд болох дараагийн уулзалт хүртэл 1 жилийн хугацаанд хийх дараагийн үе шат болон үйл ажиллагаанууд.

Уулзалтын оролцогчид

Төв Ази нь нэн ховордсон нүүдлийн туурайтан амьтдын шилжих хөдөлгөөн болон урт хугацааны амьдралыг хангахад нэн чухал, харилцан холбоотой хээр талын болон цөлийн экосистемтэй, даян дэлхийн маш чухал ач холбогдол бүхий бүс нутаг гэдгийг *анхааран*;

Казакстан, Киргизстан болон Монгол улс дахь уул уурхайн олборлолт, олборлох аж үйлдвэрүүд болон дэд бүтцийн хурдацтай хөгжлийг *харгалзан үзэж*. Эдгээр улс орнууд нарийн төлөвлөлтгүйгээр, үйлдвэрлэлийн сөрөг нөлөөллийг бууруулахгүйгээр хөгжвөл

зэрлэг туурайтан амьтдын шилжих хөдөлгөөнийг хязгаарлан “нүүдлийн газар нутгийн” хомсдолд хүргэн экосистемийн үйл ажиллагаанд сөргөөр нөлөөлөхийг онцлон;

Холбогдох ан амьтдын нэрсийг Зэрлэг амьтдын нүүдлийн зүйлүүдийг хамгаалах тухай олон улсын конвенцийн хавсралтад жагсаасан ба уг Конвенцийн оролцогч талууд амьтдын төрөл зүйлүүдийн нүүдэлд саад болж болзошгүй саадыг арилгах мөн экологийн сүлжээг хадгалж үлдэхтэй холбоотой хэд хэдэн заалт, тогтоолыг баталсан. Уг Конвенцид Төв Ази нь анхаарал хандуулах тэргүүлэх бүс нутаг гэдгийг мөн оролцогч талууд хүлээн зөвшөөрсөн;

Нүүдлийн ан амьтдын шилжих хөдөлгөөнийг урьдчилан таах боломжгүй (уламжлалт тодорхойлолтоор бол ан амьтны шилжих хөдөлгөөн) гэдгийг ухамсарлан;

Нүүдлийн ан амьтан болон түүний амьдрах орчныг хамгаалах нь өргөн хүрээний байгаль орчинд боломжит хамгийн их хэмжээний тэжээлийг хадгалж, өвсөрхөг газрын нүүрстөрөгч хадгалах чадавхийг нэмэгдүүлэх мөн соёлын өв уламжлал, тогтвортой аялал жуулчлал зэрэг эдийн засгийн үр ашгийг бий болгох зэрэг экосистемийн гол гол үйлчилгээг үзүүлдэг гэдгийг ухамсарлан;

ХБНГУ-ын Монгол улс болон Казакстан улсын Засгийн Газартай түүхий эдийн олборлолтын талаар байгуулсан 2 талын хамтын ажиллагааны хэлэлцээр болон уг хамтын ажиллагаа нь нийгэм, эдийн засгийг хамгаалах тогтвортой байдлын заалтуудтайг санан;

Дэд бүтэц, олборлолтын үйл ажиллагаа болон олборлох үйлдвэрлэлийн сөрөг нөлөөллийг үр дүнтэй бууруулахад шаардлагатай зөвлөмж, арга хэмжээ, үйл ажиллагаануудыг авч хэлэлцсэний үндсэн дээр;

ҮҮГЭЭР

Төв Ази болон Монгол улсын дэд бүтэц, олборлох үйл ажиллагаа болон олборлох үйлдвэрлэлийн сөрөг нөлөөллийг бууруулахад чиглэсэн доорх Үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх мөн 2014 онд болох 2 дахь уулзалтаараа эдгээр үйл ажиллагааг хэрэгжүүлсэн туршлагыгаа хуваалцах санал илэрхийлж байна.

Шийдэл /Үйл ажиллагаа	Хариуцагч тал	Үйл ажиллагаа	Хугацаа
1. Төмөр замын дагуух хашлагануудыг авч хаях	Монгол улсын Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн яам (БОНХЯ), багийн гишүүдийн хамтаар	1.1 Яамдуудаас гарсан ажлын хэсгийн гишүүдийн эхний уулзалтаар төмөр замын дагуух хашлагуудыг авч хаях мөн өөрчлөх талаар зөвшилцөлд хүрэх	7 дугаар сарын эхээр
	БОНХЯ	1.2 Хашлаганы асуудлыг шийдвэрлэх ажлын хэсэг хашлагыг авч хаях мөн төмөр замын ойролцоох налуу газрыг янзлах зэрэг холбогдох үйл ажиллагаануудыг төлөвлөх	2013 оны 7 дугаар сар
	БОНХЯ	1.3 Эхний 2 туршилтын газрын хашлагуудыг авч хаях	2013 оны 9 дүгээр сар

Шийдэл /Үйл ажиллагаа	Хариуцагч тал	Үйл ажиллагаа	Хугацаа
	БОНХЯ	1.4 Хашлага авч хаясан газрыг хянаж үр дүнг шийдвэр гаргагчдад танилцуулах	Хашлага авч хаях ажилтай зэрэгцүүлэх; 2014 оны 7 дугаар сард тайланг танилцуулах
	БОНХЯ	1.5 Казакстан дахь Тээврийн яам болон Төмөр замын компанийн туршлага судлах зорилгоор тус улсад зочлох талаар	2013 оны 9 дүгээр сараас хойш
		1.6 Эхний туршилтын үйл ажиллагааны үр дүн дээр үндэслэн шинэ төмөр замтай холбогдох хууль тогтоомж, стандартуудыг өөрчлөх талаар авч хэлэлцэх	
2. Зайлшгүй байх шаардлагатай хашлагуудыг зэрлэг ан амьтдад ээлтэй болгох (Казакстаны (КЗ) хил дагуух хашаа, Монгол улсын төмөр замын дагуух хашлагууд (МГ))	БОНХЯ /КЗ-ы Байгаль орчны яам (БО) хилийн цэрэг/аюулгүй байдлынхан болон хөрш улс орнуудтай хамтран ажиллах	2.1 МГ: Ажлын хэсгийн дэд баг төлөвлөнө (тэргүүлэх чиглэл, санхүүжилтийн арга хэрэгсэл, техникийн сонголтуудаа тодорхойлох, үүндээ хулгайн ангийн эрсдлийг авч үзэх, мониторинг г.м.)	2014 оны 7 дугаар сар гэхэд тэргүүлэх чиглэлүүдээ тодорхойлох
		2.2 МГ: Эхний газруудад хашлагуудыг өөрчлөх	2015 он
	Казакстан улсын Биологийн төрөл зүйлийг хамгаалах нийгэмлэг (КБТХН), БО	2.3 КЗ: Хил хамгаалагчдад хүргүүлэх санал, зөвлөмжийг боловсруулж Байгаль орчны яаманд өгөх мөн үйл ажиллагааны үр дүнг хянах	2013 оны зун
	Уулзалт зохион байгуулагчид	2.4 Хашлага авч хаях мөн хашлагыг өөрчлөх талаарх туршлагаа бусад Төв Азийн улс орнуудтай хуваалцах	2014 он (дараагийн уулзалтын үеэр)
	Зэрлэг амьтдын нүүдлийн зүйлүүдийг хамгаалах тухай олон улсын конвенци (CMS)	2.5 Соргог бөхөнгийн талаарх зөвлөмжийг БНХАУ болон Төв Азийн бусад улс орнуудтай хуваалцах	2013 оны 8 дугаар сар
3. Зэрлэг ан амьтанд ээлтэй дэд бүтцийг санхүүжүүлэхэд ногоон эдийн засгийн хөшүүргийг нэмэгдүүлэх	БОНХЯ; Монгол улсын Зэрлэг ан амьтныг хамгаалах нийгэмлэг (ЗААХН)	3.1 Зэрлэг ан амьтанд ээлтэй дэд бүтцийг санхүүжүүлэх ногоон эдийн засгийн хөшүүргийн талаар олон улсын туршлагыг судлах	2013 оны эцсээр
		3.2 дээрх судалгааны үр дүнг танилцуулах уулзалт зохион байгуулах	2014

Шийдэл /Үйл ажиллагаа	Хариуцагч тал	Үйл ажиллагаа	Хугацаа
		3.3 Зэрлэг ан амьтанд ээлтэй дэд бүтцийг санхүүжүүлэхэд тохиромжтой хууль тогтоомжийн төслийг боловсруулах	2014
4. Замын хөдөлгөөнийг хорих цаг тогтоох	ЗААХН, БОНХЯ	4.1 ОТ болон ER-т хандаж сөрөг нөлөөллийг бууруулахын тулд замын хөдөлгөөнийг тодорхой цагаар хаах талаар хэлэлцэн, эдгээр байгууллагуудаас зам хаах үйл ажиллагааг түршиж үзэх, зэрлэг ан амьтны шилжилт хөдөлгөөнийг хянахыг хүсэх.	2013 онд эхлэх, удаан хугацаагаар хянах
		4.2 Одоогоор хэрэгжиж байгаа замын хөдөлгөөнийг тодорхой цагаар хаах ажлын үр дүнг хянах	2013 онд эхлэх
		4.3 Хэрвээ уг үйл ажиллагаа үр дүнтэй байвал зам хаах ажлын хүрээг тэлэх (бусад тодорхой цагаар хөдөлгөөнийг хязгаарлаж болох замуудыг тодорхойлох)	
5. Гүүр болон газар доогуурх гарц (ногоон гүүр)	ЗААХН	5.1 Гүүр болон газар доорх гарц барих төслийн санал боловсруулах, үр дүнг хянах, Монгол улсын зохих албан газруудаас зөвшөөрөл авах	
	БОНХЯ, ЗААХН	5.2 Эрдэмтэн шинжээчдийн уулзалт зохион байгуулж одоо байгаа малчдын ашигладаг төмөр замын гүүр болон газар доорх гарц амьтны төрөл зүйлийн шаардлагад хэрхэн нийцэж байгаа талаар олж тогтоох, одоо ашиглагдаж байгаа газар доорх гарцуудыг хянах	2013
	Зам, тээврийн яам	5.3 Шинэ төмөр зам барихдаа ан амьтны гарц барих (КЗ-ын туршлага дээр үндэслэх) мөн хөдөлгөөний ачаалал ихтэй замуудад гүүр болон газар доорх гарц барих	

Шийдэл /Үйл ажиллагаа	Хариуцагч тал	Үйл ажиллагаа	Хугацаа
6. Хулгайн ангийн эсрэг үйл ажиллагаа	БОНХЯ, КЗ БО, Киргизстан (КГ) БО	6.1 Олон нийтийн мэдлэгийг дээшлүүлэх хөтөлбөрийг боловсруулж, хэрэгжүүлэх (БО КЗ)	2013
	БОНХЯ	6.2 Хил хамгаалах ажилтан/гааль (нохой, г.м.)–ийн ажилчдын техникийн чадавхийг сайжруулах; үүндээ санхүүжилт хайх; Монгол улсын гаалийн байцаагч/ажилтнууд КЗ-ийн зохион байгуулдаг сургалтанд оролцох боломж байгаа эсэх талаар судлах	2014
	ЗААХН (болон Оюу Толгой ОТ)	6.3 Говийн өмнөд хэсэгт явуулж буй хулгайн ангийн эсрэг үйл ажиллагааг үргэлжлүүлэх, үйл ажиллагааны цар хүрээг нэмэгдүүлэх (хөтөлбөрийг БОНХЯ болон орон нутгийн засаг захиргаатай уялдуулах)	Хэрэгжиж байгаа, гол үе шат 2013/2014
	БОНХЯ	6.4 Хулгайн ангийн эсрэг хамтарсан үйл ажиллагааг үргэлжлүүлэх	Хэрэгжиж байгаа
	БОНХЯ	6.5 Харилцан ойлголцлын санамж бичгийнхээ хүрээнд уул уурхайн компаниудтай тухайн компанийн ажилчдын хулгайн анг хэрхэн бууруулж болох талаар хэлэлцэх	2013
	НАВУ / ГОУХАН (GIZ)-ийн дэмжлэгтэй Байгаль орчныг хамгаалах улсын агентлаг	6.6 КЗ-д олон нийтийн оролцоог нэмэгдүүлэх үйл ажиллагааныхаа цар хүрээг нэмэгдүүлэх;	Удахгүй эхлэнэ
	КЗ БО нь ТББ-уудтай уялдаатайгаар	6.7 Зохих бусад институтууд болон гол оролцогч талуудтай хамтын ажиллагаагаа сайжруулах (ан агнуур хийх зөвшилцөл г.м.)	Удахгүй эхлэнэ

Шийдэл /Үйл ажиллагаа	Хариуцагч тал	Үйл ажиллагаа	Хугацаа
7. Зам барихын өмнө хамгийн сайн шийдлүүдийг тодорхойлох, хэрэгжүүлэх (маршрут, техникийн шийдлүүд) Эхэн үеийн төлөвлөлт (БОНУ г.м)	БОНХЯ донор байгууллагуудад хандах; Олон улсын Ургамал & Ан амьтны нийгэмлэг (УААН) КЗ-д чадавхи бэхжүүлэх ажилд дэмжлэг үзүүлж чадна	7.1 БОНУ-г хийж буй зөвлөх байгууллагуудын чадавхийг бэхжүүлэх	2013 онд эхлэнэ
		7.2 Төрийн албан хаагчдын чадавхийг бэхжүүлэх	
	БОНХЯ-аас томилсны дагуу ГОУХАН	7.3 Уул уурхайн үйлдвэрлэлээс үүдэлтэй хохирлыг тооцох аргачлал боловсруулах	2014 оны 7 дугаар сар
8. Дэд бүтцийн төлөвлөлтийн Байгаль орчны стратеги үнэлгээ	БОНХЯ	8.1 БОСҮ-ний аргачлалыг боловсруулах	2013 оны намар
9. Хууль тогтоомжууд байгаль орчны стандартууд болон хамгааллын талаарх асуудлыг оруулж байгааг бататгах (дэд бүтцийн төлөвлөлтөд)	КЗ-ы БО нь КБТХН-ы оролцоотойгоор; КЗ-ы БО болон БОНХЯ	9.1 КЗ-ы БОНУ-г хянах, шаардлагатай бол шинэчлэх, КГ-д зохих хуулийг боловсруулах;	Санхүүжилт бэлэн болохоор үйл ажиллагааг эхлэх
		9.2 МГ-ын стандартуудыг хянаж үзэх (төмөр зам, газар доорх гарц)	2014 онд эхлэх
10. Үндэсний хэмжээнд сөрөг нөлөөллийг бууруулах болон офсет стратеги	БОНХЯ	10.1 Одоо байгаа холбогдох тайлангуудыг орчуулан, хянах (санхүүжилт хайх, ГОУХАН эсвэл ДБ-д хандах)	2013
	БОНХЯ	10.2 Холбогдох оролцогч талуудтай хэлэлцэн тэргүүлэх чиглэлээ тодорхойлох	
	ЗААХН	10.3 Офсет / нөлөөллийг бууруулах стратеги боловсруулах хууль, институт, санхүүгийн болон техникийн хүчин зүйлүүдийн талаар Кэйс судалгаанаас илүү мэдээлэл авахын тулд Бизнес болон биологийн төрөл зүйлийн офсет хөтөлбөрийн (ВВОР) семинаруудыг ашиглах	

Шийдэл /Үйл ажиллагаа	Хариуцагч тал	Үйл ажиллагаа	Хугацаа
	ЗААХН	10.4 ББТЗОХ нь /ВВОР/ Монгол улсад хэрхэн тусламж, дэмжлэг үзүүлж болох талаар судлах	2013
	ХБНГУ-ын Байгаль орчин болон байгаль хамгаалах яам ВМУ	10.5 Уг ажлыг хийхэд МГ-д ХБНГУ хэрхэн дэмжлэг үзүүлж чадах талаар ХБНГУ-ын Эдийн засгийн хамтын ажиллагаа, хөгжлийн яаманд хандах (ВМЗ)	2013 оны зун
	БОНХЯ/Монгол улсын Засгийн газар	10.6 Энэ жилийн намар болох Монгол болон ХБНГУ-ын Засгийн газрын хамтын хэлэлцүүлгийн хөтөлбөрт уг асуудлыг оруулах	2013 оны намар
11. Байгалийн тэгш гадаргуутай газрын ашиглалтын төлөвлөгөө	Монголын Байгаль Хамгаалах байгууллага (ТНС) (БОНХЯ-тай хамтран)	11.1 ТНС-ийн “Загварчилсан хөгжил /Development by Design” арга зүйд Монгол улсын бүх хэсгийг хамруулах; үүнтэй холбоотой бүх мэдээллийг олон нийтэд нээлттэй болгох	Хэрэгжиж байгаа
	БОНХЯ	11.2 Мэдээлэл/үр дүнг Үндэсний биологийн олон янз байдлын стратеги болон үйл ажиллагааны шинэчилсэн хөтөлбөрт нэгтгэн оруулах	Хэрэгжиж байгаа
	КБТХН	11.3 КЗ-д үйл ажиллагаагаа үргэлжлүүлэн, цар хүрээгээ өргөтгөх мөн сургамжаасаа хуваалцах	Хэрэгжиж байгаа
12. Сайжруулсан удирдлага, нээлттэй байдал, байгаль орчны мэдээллийг нээлттэй болгох (хуулиуд, төлөвлөгөөнүүд, стратегиуд)	ЗААХН	12.1 ОТ төслийн биологийн олон янз байдлын талаарх мэдээлэл нээлттэй (Говийн өмнөд хэсэг); Хуулиудын линкийг мөн ил гаргана; хууль тогтоомжийн Англи хэл дээрх орчуулга	2013
	ТНС	12.2 Загварчилсан хөгжил төслийн тухай мэдээллийг олон нийтэд ил болгоно / Development by Design Project	2014
	Дэлхийн байгаль хамгаалах сан	12.3 төлөвлөсөн дэд бүтэц, биологийн олон янз байдлын талаарх онлайн ГМС мэдээлэл /GIS	Өмнө нь хийж байсан ч шинэчлэгдээгүй
	БОНХЯ	12.4 Өөр өөр нөөц болон мэдээллийн системийг хослуулах	2014

Шийдэл /Үйл ажиллагаа	Хариуцагч тал	Үйл ажиллагаа	Хугацаа
	КБТХН	12.5 Биологийн олон янз байдлын мониторингийн мэдээлэлд байнга мэдээлэл нэмж оруулж байх, түүнийгээ хадгалах	Хэрэгжиж байгаа
13. Зэрлэг ан амьтан болон орчны байдлыг системтэйгээр хянах	БОНХЯ шинлэх ухааны академиудтай хамтрах	13.1 Төвийн аргачлалын загварчлал, хяналтын мэдээллийн цуглуулах мөн шинжлэхэд зориулан институтын бүтцийг бий болгох	Дунд шатны
		13.2 Тогтвортой хяналт хийх, мэдээлэл боловсруулах, шинжлэхэд шаардлагатай санхүүжилтийг хайх	
		13.3 Үндэсний хэмжээний хяналтыг хэрхэн хийх талаар үзэл баримтлал, болон аргачлалыг боловсруулах (зөвхөн ТХГН биш)	
		13.4 Бусад улс орнуудын туршлагыг ашиглах	
	КЗ-ын БО	13.5 өөр төслүүдийн хяналтын арга зүйг шинжлэн, цар хүрээг нэмэгдүүлэх талаар авч хэлэлцэх	
	КБТХН, УААН, Ой ангийн байгууллага	13.6 Устюурт бөхөнгийн талаарх хяналтын протоколыг боловсруулах	2014 он
14. Хамтын ажиллагаа, харилцаа болон уялдааг сайжруулах (засгийн газар болон бүх оролцогч талуудын хооронд)	БОНХЯ	14.1. Яамдуудын ажлыг хэсэг болон дэд хэсгийн байнгын хурал, уулзалт (стандартууд болон дүрэм, журмууд, судалгаа, төлөвлөлт, стратеги, хашлага, уул уурхай ба дэд бүтэц, замын, болон төмөр замын барилгын нэгдсэн нөлөөлөл, санхүүжилт) Тухайлбал: Оролцогч талуудын дэмжлэгтэйгээр Яамны нэгдсэн ажлын төлөвлөгөөг боловсруулах	2013 оны 7 дугаар сард эхлэнэ (ажлын хэсэг дараа дараагийн уулзалтуудын хуваарийг шийднэ)
	БОНХЯ	14.2. Засгийн газар, эрдэмтэд, ТББ болон хувийн салбаруудын байнгын хурал уулзалт (БОНХЯ-с санаачлан, зохион байгуулна)	2013/2014

Шийдэл /Үйл ажиллагаа	Хариуцагч тал	Үйл ажиллагаа	Хугацаа
	БОНХЯ	14.3 Одоо хэрэгжиж буй болон төлөвлөсөн байгаа судалгааны төслүүдийн талаар системтэйгээр мэдээлэл цуглуулах мөн судалгаа хамтран хийх хөтөлбөрийг гаргах (судалгааны дэд хэсгүүд хэлэлцэнэ)	Ажлын хэсгийн эхний уулзалтаар хэлэлцэнэ
15. Засгийн газар болон компаниудын хоорондын Харилцан ойлголцлын санамж бичгийн хүрээнд хөтөлбөр болон үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг боловсруулж хэрэгжүүлэх (МГ болон КГ)	БОНХЯ	15.1. 1 жилийн хугацаатай хамтарсан үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг тухайн үйл ажиллагаануудыг хэрхэн тооцоолох тухай үзүүлэлтүүдтэй нь боловсруулах	2013 оны эцэс
		15.2. Үүнтэй адил зөвшилцлүүдийг сурталчлахын тулд уг үйл ажиллагааны төлөвлөгөөгөөг бусад улс орнуудтай хуваалцах	
16. Казакстанд төмөр замын альтернатив маршрут төлөвлөх үйл ажиллагааг лоббидох (мөн барилгын)	ХБНГУ-ын Байгаль орчин болон байгаль хамгаалах яам (ВМУ)	16.1. ВМУ Казакстантай хийх засгийн газрын хэлэлцүүлгээрээ уг асуудлыг хэлэлцэх	2013 оны 6,7 дугаар сар
	КБТХН/УААН	16.2. Альтернатив маршрутыг лоббидохын тулд НҮБХХ болон АНУ-ын элчин сайдын яамтай хамтран ажиллах	Хэрэгжиж байгаа
	Зэрлэг амьтдын нүүдлийн зүйлүүдийг хамгаалах тухай олон улсын конвенци	16.3. Казакстанын засгийн газарт явуулах захидал	2013 оны 7 дугаар сар
17. Нүүдлийн өв уламжлалын бахархлыг сурталчлах ажил (“хашаагүй улс”)	ЗААХН	17.1. АНУ-руу хийсэн сургалтын аяллын талаарх баримтат кинонд уриагаа онцлох (хашаагүй улс)	2013 оны зун
	БОНХЯ	17.2. Уриагаа сурталчлахын тулд аялал жуулчлалын нийгэмлэгтэй хамтран ажиллах	2013 онд эхлэх

Шийдэл /Үйл ажиллагаа	Хариуцагч тал	Үйл ажиллагаа	Хугацаа
	Зэрлэг амьтдын нүүдлийн зүйлүүдийг хамгаалах тухай олон улсын конвенци	17.3. Богино хэмжээний сурталчилгаанд санхүүжилт цуглуулах	2013 онд эхлэх
18. Зэрлэг амьтдын нүүдлийн зүйлүүдийг хамгаалах тухай олон улсын конвенцийг батлах	Байгаль орчныг хамгаалах үндэсний агентлаг, Ойн үйлчилгээ (Киргизстан)	18.1. Конвенцийг батлах үйл ажиллагааг сурталчлан, дэмжлэг үзүүлэх	2013 оны эцэс